

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An liceat clam occidere eum, qui in iudicio conatur aliquem calumniis opprimere in causa magni momenti? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. r. 98.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

quo vitam seruum incolumem. Item si quis vadit vt soluat, vel iritet canem contra me, licitum est mihi illum occidere. antequam soluat canem. Hæc Bannes, & post illum nouissimè Iacob. Marchantius in summario. q. 99. postoratum ad Decale. §. 9. 2. conf. 3. & Io. Franc. Suarez in Enchirid. casuum consuetud. lib. 7. ver. homicidium. §. 7. vbi sic ait. Parantem te occidere omnino, potes prius occidere, quàm inuadaris, si aliter euadere non potes. Ita ille. & Reginaldus in praxi tom. 3. lib. 2. c. 5. n. 57. Si famulos voces ad me occidendum, nec aliter saluus esse possum quam te occidendo, possum te occidere.

3. Et tandem ex schola S. Thom. hanc sententiam docet enim Ioan. de la Cruz in direct. conf. p. 1. præc. 5. q. 1. dub. 5. vbi sic ait. Intelligitur conclusio etiam ante actualem aggressiõnem, quia etsi non possumus præuenire occisionem eius, quem timemus fore inuasorem; si iam fecit aliquam actionem in ordine ad aggressiõnem vt parando insidias, ensem aciendo, aut si iam sit animo paratus ad id, si aliter non possum fugere, licet tunc occido antequam inestet meum damnum, quia tunc mortaliter loquendo, iste est inuasor, & ego mei defensor. Ita ille.

4. Verùm Lessius lib. 2. c. 9. dub. 8. n. 46. & Syluius in 2. 2. Thom. q. 64. art. 7. queritur 6. asserunt in praxi hanc sententiam difficulter practicari posse, ob periculum abusus, & quia perarum est vt non suppetat alia ratio mortis euadenda. Sed ego in hoc tractatu intendo solum proponere speculatiuè varias sententias Doctorum circa dubia occurrentia, munus postea prudentis Confessarij erit maturè consideratis omnibus circumstantiis, hanc, vel illam opinionem in praxi poenitenti consulere.

RESOL. XXIV.

An reclusus in aliqua domo videns inimicum ad occidendum eum expectare, possit præuenire, & interimere illum, si aliter saluus non possit?

Et in exemplum prædictæ questionis apponitur, an vxor, qua videt maritum, qui pugionem condidit sub cerniculo, vt eam interficiat, si aliud non superest remedium, an possit illum præuenire?

Idem est dicendum de illo, qui alteri parauit venenum. Ex part. 5. tract. 4. Ref. 8.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Salonijs in 2. 2. tom. 1. q. 64. art. 7. contr. 1. concl. 3. & Syluius in 2. 2. Thom. q. 64. art. 7. queritur 5. quia nunquam licitum est præuenire inimicum, quantumuis paratum, donec actu inuadat, & aggrediatur.

2. Sed contrarium docent Doctores citati in superiori resolutione, & in terminis, vt dici solet, terminantibus affirmatiuè ad hunc casum respondet Azor. 10. 5. lib. 2. c. 1. 7. 12. Reginald. tom. 2. lib. 2. c. 5. n. 57. vbi sic ait. Si accedas catapultam displosurus ad me occidendum, nec possum aliter mortem euadere nisi præueniam occidendo te, possum præuenire, quia erit defensio vitæ cum moderamine inculpatæ tutelæ. Similiter si nondum accedis quidem, tamen iam es ad occidendum instructus neque sic conclusum, oblesumque tenes, vt non possum euadere, nisi te occidendo præueniam. Ita ille. Idem etiam docet Pitigianus in 4. sent. tom. 2. dist. 15. q. 3. art. 2. vbi ita asserit. Si quis reclusus in domo viderit inimicum insidias parantem vt eum interficiat, quando exiret, potest, si aliud remedium euadendi non habet, antequam e domo exeat, inimicum occidere.

3. Hinc Lessius lib. 2. c. 9. dub. 8. n. 45. ait. Si nondum accedis, tamen instructus es ad inuadendum, nec possum euadere, nisi præueniam, tunc enim possum præ-

uenire, & ponit exemplum de marito, qui pugionem condidit sub cerniculo vt vxorem interficiat, quem vxor, id certò sciens, si aliud non superest remedium, potest præuenire. Et idem docet de eo, qui alteri parauit venenum, potest enim illud ex industria conuerti in auctorem, si alia ratio euadendi non superest; & hæc duo exempla ponuntur & admittuntur communiter à DD. licet de illis dubitet Syluius vbi supra.

4. Ex his inferitur rectè ex Iafone & Alexandro de Nauo, Iulium Clarum in pract. lib. 5. §. homicidium n. 33. adnotasse, quòd qui preparabat offendere, iudicatum fuit impune potuisse occidere pro casibus particularibus absolute querendum est.

RESOL. XXV.

An qui minatur mortem verbis solis, liceat eum occidere? Ex part. 5. tract. 4. Refol. 10.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Ioan. Franc. Snar. in Enchirid. casuum consuetud. lib. 7. ver. homicidium, §. 7. si talis solitus sit minas executioni mandare; vnde ex Afflicto & alijs obseruauit Iulius Clarus in pract. crim. lib. 5. §. homicidium, n. 33. absolutum fuisse quemdam Nobilem, qui alium sibi minantem interfecerat.

2. Verùm ego contrarium teneo cum Maldero in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 7. vbi sic ait. Si quis tibi minetur mortem verbis solis, non licet eum occidere; igitur affirmatiua sententia procedit forsitan in foro exteriori.

RESOL. XXVI.

An liceat clam occidere eum, qui in iudicio conatur aliquem calumnijs opprimere, in causa magni momenti? Et part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 98. alias 97.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenet Bannes in 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 4. concl. 2. & in respons. ad 2. P. Nauarra de rest. lib. 2. n. 289. & 290. Sanch. in sum. tom. 1. lib. 2. c. 39. n. 7. & alij quia hoc non tam est occidere, quàm se defendere.

2. Sed, etsi spectato solo iure naturæ, non sit improbabile, quando inter duos lis agitur siue criminalis, siue civilis, modò hæc sit magni momenti, & vnus conetur falsis instrumentis, aut testibus subornatis innocentem opprimere, hunc, si id ipsi certò constet, posse alium secretò interficere, si id possit commodè facere, nec alia sit ratio euadendi periculum, quod ipsi ab alio iniuste imminet, quia hæc occisio habet rationem iustæ defensionis, contra iniustum inuasorem. Etsi; inquam, hoc spectato solo iure naturæ, non sit improbabile; tamen credo iure positiuo posse id prohiberi, atque adeò de facto esse prohibitum ac legem prohibentem homicidia ad hunc casum extendi posse. Vsu enim videtur receptum, vt in quauis Republica bene constituta, talis occisor deprehensus, morte puniatur, nec credo vllibi admittendam esse excusationem, quod id ob necessariam sui defensionem fecisset, & meritò; nam si eiusmodi exceptio admitteretur, grauissimi inde sequerentur abusus. Cum enim litigantes communiter sibi persuadeant, se habere certum ius, quoties viderent esse periculum, ne causa caderent, facile sibi persuaderent, se aduersæ partis machinationibus iniuste opprimi, eumque conarentur clam occidere, & sic infinitis cadibus daretur occasio. Quare meritò ius positiuum, eiusmodi cædes, etiam in casu quo fortè iure naturæ, aliàs essent licitæ, prohibet, ac morte punit. Et ita hæc omnia docet Egidius de Coninch de actibus su-

Al. sielendã
hinc Ref.
leg. duas
precedentes
No. N. in præ
ex Ref. §.
Alii licet.

pernat. disp. 32. dub. 2. n. 12. vide etiam Syluium in 2.2.
D. Thome q. 64. art. 7. queritur 6.

RESOL. XXVII.

An liceat occidere falsum testem euntem ad testifican-
dum contra aliquem?

Et quid est dicendum de accusatore?

Notatur, quod hoc extenditur, non solum quando fal-
sus testis, vel accusator impeteret in iudicio vitam
alicuius, sed etiam bona temporalia. Ex part. 5. tr. 4.
Ref. 7.

§. 1. **N**egatiue respondet Turrianus in 2.2. tom. 2.
disp. 27. dub. 2. n. 10. Calonijs in 2.2. q. 64.
art. 7. contr. 1. concl. 3. Corduba lib. 1. q. 3. dub. 1. Sotus
lib. 5. q. 1. art. 8. Syluius in 2.2. q. 64. art. 7. queritur 5.
& Malderus in 2.2. tr. 3. c. 1. dub. 7. quia talis testis
non potest dici iniustus, licet contra ius faciat falsum
deponendo, sed non contra ordinem iuris, est enim
de ratione aggressionis vt contra ordinem iuris iniu-
riam inferat, id est, propria auctoritate: ille autem
non propria auctoritate, nec vt priuata persona, sed
per iudicem seruato iuris ordine occidit, licet iniquè.
Ergo, &c.

2. His tamen non obstantibus non desunt Doctores
affirmatiuam sententiam tenentes, vt Io. Franc. Suar.
in *Enchir. cas. conse. lib. 7. homicidium*, §. 13. vbi sic ait.
Licet occidere testem euntem ad testificandum falsum
contra me, vbi agit ad mortem, nihil enim differt
armis, vel alia iniusta via me inuadat, si certò scio gla-
dio oris eius me fore occidendum. Sic ille. Idem docet
Bannez *de iust. & iur. q. 64. art. 7. dub. 4. concl. 2* his ver-
bis. Similiter dico quod si is qui vadit ad iudicem, fue-
rit admonitus, & noluerit retrocedere, poterit is, qui
iniuriam patitur, & occidere illum, defendendo se, vel
sua, si aliter non potest: quam sententiam tenet etiam
Tannerus *ro. 2. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 83*. Strouersdorf.
in 2.2. *D. Th. q. 64. art. 7. concl. 5*. Reginald. *tom. 2.*
lib. 2. c. 5. n. 57, tanquam probabilem defendit Petr.
Nauarra *de restit. lib. 2. c. 3. n. 57. & seq.* vide etiam Veg-
am in *summa tom. 1. c. 127. cas. 11*.

3. Quod autem dictum est de teste, Marchantius in
summar. resol. pastoralium ad Decal. c. 5. q. 2. cas. 4. Mo-
lina *de iust. tom. 4. tr. 7. disp. 12. n. 1*. & Bannez *vbi su-
pra*, docet etiam de procuratore si falsis criminationi-
bus, vel falsis testibus vitam alicuius in iudicio impe-
teret, nec alia sit ratio effugij, nam in tali casu licitum
esset eum occidere, & idem Bannez docet *de Accusa-
tore*, qui contra iustitiam legalem pandit crimen occultum,
sic enim ait. Sed rogar quis, quid agam ego, si
quis vadit ad me accusandum de crimine vero, sed oc-
culto, ex cuius accusatione mihi certum periculum
creatur mortis, vel infamie? Respondetur quod si ille
non habet ius ad me accusandum, neque procedit se-
cundum iustitiam legalem, ita me possum defendere
ab illo, sicut ab imponente falsum crimen. Ita Bannez,
& post illum Hurrado de Mendoza in 2.2. *disp. 170.*
sect. 8. §. 62. Nota etiam quod Bannez hoc extendit
non solum quando falsus testis, vel accusator impete-
ret in iudicio vitam alicuius, sed etiam bona tempora-
lia; nam, vt infra videbimus, licitum est cum aliquibus
circumstantiis pro defensione rerum temporalium ini-
ustorem occidere.

4. Aduertit tamen quod Rodriguez in *sum. tom. 1.*
c. 220. n. 18. & Lessius *lib. 2. c. 9. d. b. 8. n. 47*. putat in
praxi hanc opinionem non esse admittendam, ob in-
commoda, quæ ex ea sequi possunt; sed Bannez res-
pondet, hæc incommoda non prouenire ex ipsa do-
ctrina, sed ex hominum malitia litigantium, qui non

prudenter examinabunt circumstantias, in quibus libe-
tum est falsum accusatorem, vel falsum testem occide-
re. Sed vt verum fatear, circa presentem questionem
placet mihi opinio Coninch, quam adduxi in p. 1. art. 1.
resol. 97. & quam etiam me citato, obicitur nouissime
Ioan. Escobar p. 2. *de puritate & nobilitate probandi*
q. 1. gloss. 4. n. 14. quamuis ipse in rigore putet affirmati-
uam sententiam esse veram, licet non consilendam.

RESOL. XXVIII.

An liceat occidere accusatorem, vel falsum, qui falsi ca-
lumnias conatur per iudicem aliquem iniuste infama-
re, aut bonis priuare, si non adijt alia via euen-
dendi?

Et an licitum sit occidere eum, qui detractionibus mi-
nuta graue damnari inferre, & inferre, nisi occidatur,
quamuis defectus, qui detractione publicatur, sit verus,
si sit occultus, & aliqua alia circa hoc inferatur, &
explanatur?

Et quid, si falsis calumniis quis vellet se apud confan-
guineum infamare, ne tibi hereditatem relinquat
&c?

Et an licitum sit pruenire, seu occidere eum, qui para-
tus est iniuste inuadere, etiam si esset via eueniendi de-
serendo Parriam? Ex part. 3. tr. 7. & Misc. Res. 32.

§. 1. **P**ro opinione affirmatiua adduxi aliquos Do-
ctores in part. 5. tr. 4. *resol. 7*. meam tamen
sententiam non explicauit; & hoc non obstante scio
quendam Iuriconsultum contra me obmurmurasse,
sed immeritò: dico igitur nunc affirmatiuam senten-
tiam esse satis probabilem, quam me citato, nouissime
tenet Eminentissimus Lugo *de iust. disp. 10. sect. 7. n.*
165. & P. Dicastillus *de iust. lib. 2. tr. 1. disp. 10. dub.*
9. n. 117. vbi sic ait: Vtrum autem liceat pruenire oc-
cidendo illum, qui falsis testibus iam subornatis in
me oppugnat in iudicio, vt necesse sit me occidere, aut in-
famari, aut bona mea amittere, non omnino conueni-
unt Auctores. Negat Less. *supra n. 47*. & alij alij.
Affirmat Bannez *supra concl. 2*. quam sententiam proba-
bilem etiam putat Petrus Nauarra *lib. 2. c. 3. n. 361*.
& alij, qui speculatiue quidem putant hanc sententiam
esse veram, aut valde probabilem, qui enim falsum de-
ponens sic me oppugnat, videtur me occidere alio
gladio, vel me iniuste infamare, aut bonis priuare. In
praxi tamen tutius esse putant tueri sententiam Lessij
& aliorum, quia homines facile crederent se per ca-
lumniam accusari, neque aliud esse refugium præter
mortem accusatoris, indeque pareret aditus inimicis
homicidijs; tum, quia qui falsum testimonium dicit in
iudicio, non censetur aggressor vitæ, aut vim inferre,
sed committere iniustitiam, quæ ex sua natura puniri
potest à iudice.

2. Hæc tamen rationes mihi omnino displicent. *Prima*,
quia non nititur in ipsa rei natura, sed in passione,
aut cæcitate mentis hominum, qui si imprudenter
agant, vel temere iudicando aduersarium iniuste depo-
nere apud iudicem, vel non esse aliud medium euaden-
di, non id officit veritati opinionis, quæ tantum loquitur
in casu, in quo vtrumque certò moraliter conuenit,
& quod iniuste oppugnetur in iudicio, & quod non
sit alius modus euadendi. In quo casu multò magis
displicet, negandum enim est non censeri aggressorem
aut vim inferre eum, qui falsum testimonium dicit in
iudicio; tunc enim aperte vim inferre, & dolam con-
tra alterius vitam adhibendo causam sufficientem ad
occisionem innocentis, cum posito illo testimonio
falso, & falso probatione necessario finem vitæ, vel fa-
ma, & honore, vel bonis spoliandis. Itaque placet
mihi

Infra in Ref.
quæ hic pri-
ma post seq.